

TWENTSE Post

MAANDBLAD VOOR TWENTE

HET LANDSCHAP – DE STRUCTUUR
DE NATUUR – DE MENSEN – HET
LEVEN – DE CULTUUR – DE VOLKS-
TAAL – DE GESCHIEDENIS – DE GE-
BRUIKEN – DE STREEKBELANGEN
DE ALGEMENE ONTWIKKELING

HFD. RED. J. W. M. GIGENGACK

NR. 10 OKT. 1965 4^e JRG.

Uit de inhoud

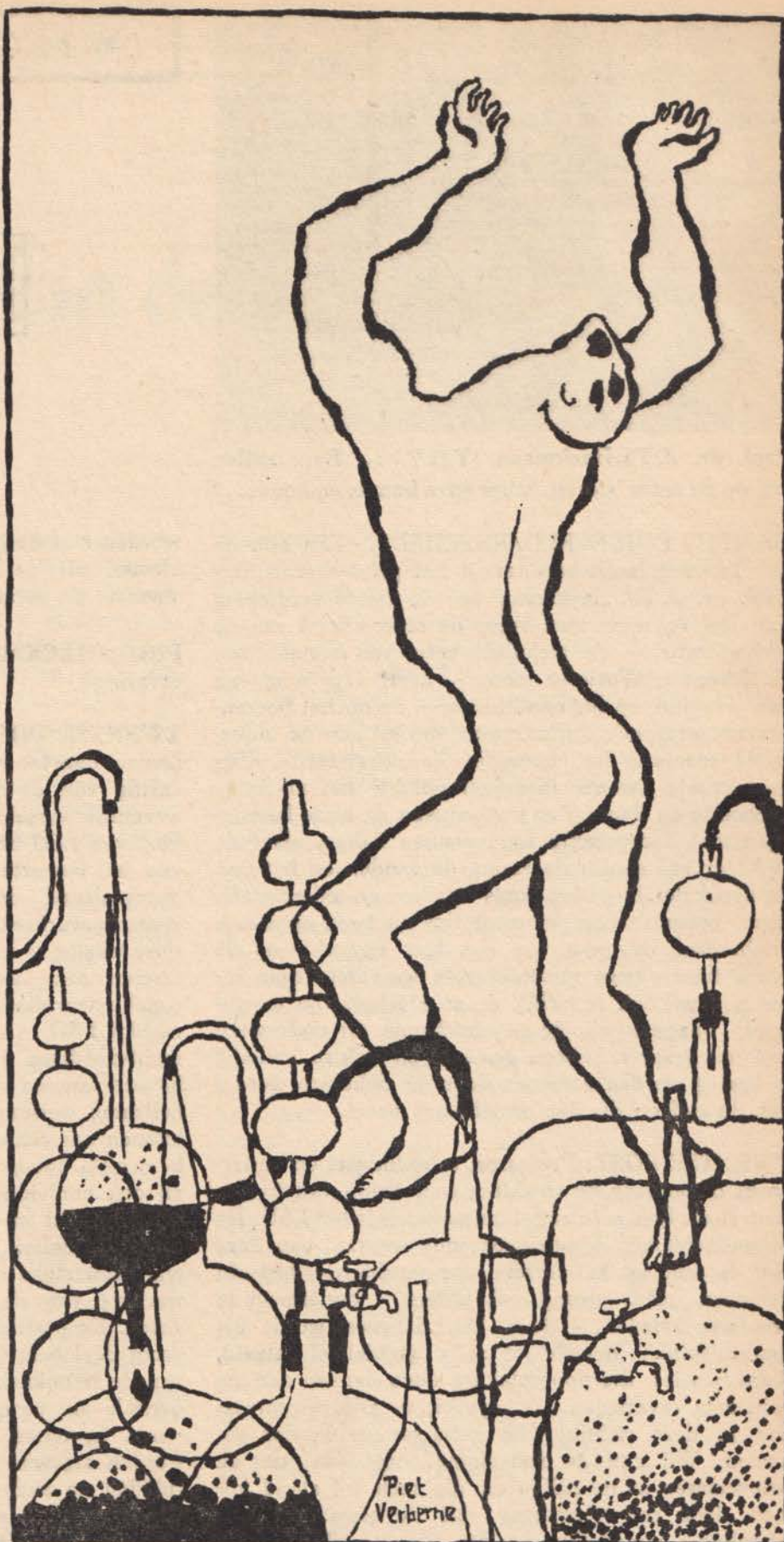
prof. dr. J. Th. Hackmann

de invloed van de stof op de geest

Redactie en Administr. TWENTSE POST
(waarin opgenomen tijdschrift Twenteland)
Beekstr. 51 Hengelo (O.) Tel. 17987
Bank: De Twentsche Bank N.V. Hengelo
Amsterdamsche Bank N.V. Hengelo
Postrekening: 820018 t.n.v. Twentse Post
Abonnements-prijs f 4.20 per jaargang
Losse nummers 40 cent per exemplaar

Advertentie-terieven op aanvraag. Gehele of gedeeltelijke
overname van artikelen enz. zonder toestemming van de Uit-
geefster verboden. Alle publicaties blijven eigendom v.d. Uitg.

Prof. dr. J. Th. Hackmann (T.H.T.) : „...Eens zullen wij op de muur stoten, waar onze kennis ophoudt...”

CAMPUS DRIENERLO/ENSCHDEDE. - Een blik op het Twentse landschap vanuit het privé-vertrek van prof. dr. J. Th. Hackmann op de eerste verdieping van Hal A, waar men volop de sfeer ademt van de technokratie, - de technische vorm van bestaan van de 20e eeuwse Westerse mens -, heeft iets weg van een terugblik op het neolithicum - de op het boerenbestaan gegronde cultuurvorm, die tot aan de industriële revolutie het menszijn karakteriseerde. Een gaaf brokje Twente in najaarspracht: het machtige geboomte en daaronder weggedoken de oude boerderijen met doorgezakte rood pannen daken, alsof de tijd hier stil stond; de essen, de weiden en het vee, de kronkelende paden langs struiken en akkermaals-hout, boomgaarden, moestuintjes en hoog opgetaste kapbergen. Bevinden we ons hier figuurlijk op de grens tussen twee uiteenlopende werelden, even later zijn wij ook letterlijk op zo'n scheidslijn aangeland, wanneer wij de psychochemie tot onderwerp van ons gesprek hebben gemaakt en weldra volledig in beslag worden genomen door de zichtbare wereld van de stof en die der onzichtbare geest.

TWENTSE POST: Professor, u bestudeert en onderzoekt ondermeer de structuur en werking van diverse fantastica. Een zeer actief fantasticum is het LSD. De bekendheid met de opzienbarende werking van deze stof is niet tot het terrein der psychiatrie beperkt gebleven, maar drong ook elders - ondermeer in creatieve kringen - door. De LSD-roes wordt als 'paradijselijk', 'hemels' of zelfs 'goddelijk' beleefd. Kwalifikaties, die oppervlakkig doen denken aan de spirituele ervaringen der mystici; er zijn interpretaties in deze richting, die zelfs serieus worden genomen. Wij zijn de overtuiging toegedaan, dat de belevenissen in de LSD-roes, die toch tot stand komen door een verstoring van de bestaande stofwisseling, onmogelijk op één lijn gesteld kunnen

J. W. M. Gigengack: Vraaggesprek met

worden met de geheimen der beschouwing, die voortvloeien uit de levenshouding ener geestelijke elite, waartoe de mystici gerekend dienen te worden.

PROF. HACKMANN: Kent u de LSD-activiteit uit ervaring?

TWENTSE POST: Ja, indien een éénmalige belevenis daartoe voldoende is. Waartegenover de ervaring van de natuurlijke extase staat. Er is een wezenlijk verschil tussen deze ervaringen. De werking van LSD berust onmiskenbaar op een activering van het bewustzijn, tijdens welk proces men wordt 'meegesleurd' door opeenvolgende vlagen van bewustzijnsverbredingen en -vernauwingen. Een positieve uitslag is in het geheel niet verzekerd. Het ontwarren van een ingewikkelde en zeer storende psycho-neurotische knoop zou het gebruik van het middel LSD - onder deskundig toezicht - kunnen rechtvaardigen. Er zijn er, die zo hun jeugdduivels hebben kunnen verifiëren en uitdrijven, en aldus een heilzame werking van het middel ondervonden. Wij kunnen ons echter ook voorstellen, dat, hoe ingewikkeld zo'n knoop ook kan zijn en tot hoe groot leed zij ook aanleiding kan geven, de ontwarring ervan, achteraf niet in waarde blijkt op te wegen tegen de diepste intimiteit, die de betrokkene, - ontheven van zijn natuurlijke remmen en onbekend met de actieve werking van de stof -, er voor heeft moeten prijsgeven. De positieve of negatieve uitslag zal voor een groot deel beïnvloed worden door de levensinstelling van de betrokkene zelf. Is de entree in de LSD-roes, evenals de terugkeer daaruit, chaoties van aard, - met hysterische snikbuien die plotseling kunnen worden afgewisseld door ongehoorde kreten van verrukking en andere onevenwichtige karakteristieken -, de vervoering in extase, - voor het eigenlijke mystieke leven overigens betrekkelijk bijkomstig -, volgt daar-

de invloed van de stof op de geest

tegen een natuurlijke en evenwichtige weg van klimmende verwondering, serene vrees en niet aflatende eerbied voor de hoogste geestelijke intimiteit. Het tijdens een natuurlijke extase schouwen van mystieke verbanden en waarheden, behorend tot een hoger stelsel, - een ervaring die steeds in hoogste harmonie is met de schouwer zelf -, is op te vatten als een geschenk aan de enkeling. Het hemelsbrede verschil tussen de verheven-rustige aanblik van een met buitengewone tekenen begenadigde mystieke en het schouwspel van een patiënt of proefpersoon in een LSD-roes, moet ook door niet-christelijke onderzoekers worden toegegeven.

PROF. HACKMANN: Toch moet men voorzichtig zijn om extatische toestanden zonder meer als bovennatuurlijk te beschouwen. Het onverklaarbare is niet steeds bovennatuurlijk. Als men hiermede niet voorzichtig is loopt men de kans dat dingen die oorspronkelijk als bovennatuurlijk worden beschouwd, uiteindelijk als een chemicalie uit de bus komen. De paddestoel *Lophophora Williamsi*, werd door de Indianen als godheid aanbeden omdat ze wonderlijke visioenen opwekte. Missionarissen zagen erin het werk van de duivel. Thans kent men de werkzame stof ervan, het mescaline. De godheid of duivel is wit en kristallijn.

Tot voor kort meende men dat bekoringen van zinnelijke aard, influisteringen v.d. duivel waren. Ook deze duivel is wit en kristallijn. U begrijpt me goed. Ik wil de existentie van deze sinjeur niet in twijfel trekken, maar men geve hem toch niet van alles de schuld!

Ook uitzonderlijk streng vasten kan tot psychische stoornissen leiden; (*). Vallen de extatische toestan-

den samen met bijvoorbeeld het gebed, - zoals bij Theresia van Avila -, dan ligt een natuurlijke verklaring niet meer voor de hand. Er is geen enkele reden om te veronderstellen, dat stoffen in het lichaam, die deze toestanden zouden kunnen veroorzaken, juist tijdens het gebed werkzaam worden.

Wat de LSD-roes en de mescaline-roes betreft, men heeft kunstenaars laten werken onder invloed van deze chemicaliën. Iets bijzonders kwam er niet uit. Het wonderlijke bestond alleen in hun fantasie.

Naarmate de geest sterker aan de stof gebonden is, onderstellen we een lagere hiërarchie. Adrenaline en noradrenaline zijn afscheidings-producten van de bijnieren, hormonen. Zij verhogen in lage dosis o.a. de waakzaamheid en het initiatief. Een overmaat van noradrenaline maakt de mens opvliegend, agressief en vechtlustig. Men vindt dit evenzo bij dieren. De leeuw produceert zeer veel noradrenaline. Adrenaline vindt men bij het schuwe type mens. Bij een konijn, een bang dier, prevaleert het adrenaline.

Dit is maar één enkel voorbeeld. De invloed van de hormonen kan de vrije wil beperken. Bij pathologische toestanden geschiedt dit zelfs in zeer sterke mate. Dit beïnvloedt het begrip zonde, immers zonde onderstelt een vrijwillige overtreding. Ik betwijfel of de mens kracht naar kruis krijgt. Wel geloof ik dat bij de bepaling van de strafmaat rekening zal worden gehouden met de kracht van de aanval en de mate van verdediging. Dat is rechtvaardig. Dit alles maakt ook de beoordeling van de daden van anderen uitzonderlijk moeilijk. Men kent nu eenmaal niet alle factoren.

Hier houden we ons bezig met stoffelijke invloeden op de hersenen. Een der dingen die ons interesseert zijn chemicaliën welke op het geheugen inwerken. Vele mensen verliezen vroeg of laat hun geheugen. Dit is een groot verlies, niet alleen voor henzelf maar ook voor hun omgeving. Een mikroskopisch onderzoek

(*) De Engelse mysticus Walter Hilton († 1396), hecht aan het vasten zelve reeds weinig waarde. In zijn voornaamste werk, „The Scale of Perfection” (Ladder der volmaaktheid) zegt hij: „Wat ook voor voedsel 't minst het hart belemmert en verontreinigt, en tevens 't lichaam in levenskracht bewaart - zij 't vlees, zij 't vis, zij 't brood of bier - mij dunkt, de ziel moest dat maar kiezen, als ze er baat bij vindt. Want ze geeft er niets om groot loon te verdienen met haar pijnlijk vasten als dat haar van de kalmte des harten berooft; zij is veeleer doende haar hart bestendig te bewaren in de schouwing van Jezus en de ondervinding Zijner liefde.” (RED. TP.)

Hengelo

Wagenaar
MODEHUIS
Brinkstraat
Hengelo
HET HUIS VOOR EXCLUSIEVE DAMESKLEDING

Het beste adres voor:

**GEDISTILLEERD, WIJN, BIER,
LIKEUR, LIMONADE**

Fa. Jac. Krabbenbos
Molenstraat 18

**Haarden en
Kachels**

Auknoef
OLDFATHERSSTRAAT 1
HENGELO

Gereedschappen, IJzerwaren, Huish. art.

BLOEMENMAGAZIJN
K. Lunia & Zn.
Tuindorpstraat 38 — Brinkstraat 1a

Ruischer en Hartgers
Veur elektrische apparaten
Radio en Televisie
Drienerstraat 4 - Tel. 14878 - Hengel

de Bokdams
voor
DANSLES
Drienerstraat 37

BOERENLEENBANK
Hengelo (O.)
verzorgt alle bankzaken
Parallelweg L.S. Telefoon 7366

H. J. Krakkers
AANNEMERSBEDRIJF
Tel. Hengelo 2964
Nieuwbouw, Onderhoud- en Betonwerken

Bult's Slagerij
VOOR VLEES
EN VLEESWAREN
WEEMENSTR. 12, TEL. 2752

PORTJE

Deldenerstraat 8
Hengelo (O.)

DAMES-, HEREN-,
KINDER-PYAMA'S
EN -ONDERGOED,
SCHORTEN, ENZ.
Altijd goedkoop

Fotobureau ter Horst

RECLAME- INDUSTRIE- MODE-
en ESTHETISCHE FOTOGRAFIE
■ GOUDSBLOEMPAD 2
Hengelo (O.) Tel. 19690

N.V.
out-
bewerking
ENGEL

Interieurspecialisten

Chopinstraat 11 — Tel. 3798
Econ. Dir. J. M. Prinsen
Chopinstraat 12 — Tel. 3798

VERSTEEG's veerve

veur hoes en earve
Molenstraat 20
Hengelo (O.) — Tel. 2207

Bonneterie SPECIAAL-
ZAAK:
Blouses - Rokken - Vesten
Molenstr. 5, Tel. 7382, Hengelo

N.V. Automobielbedrijf

BLEEKER

- OPEL
- CHEVROLET

HENGEL

● MEUBELEN
● TAPIJTEN
● BEDDEN
| E | **PETRI** voor de moderne
| M | woninginrichting |
MARKTSTR. 15

AHREND

Telgenflat Hengelo Tel. 7266
voor: Lichtdrukken, Foto-
copieën, bestekken.

MORSINK
SOLASPECIALZAAK
Service

Weemenstraat en Kotmansweg

Empo-Humber-Vestingrijwielen

Rijwielhandel en Reparatieinrichting

v. Merksteijn

Tuindorpstr. 18-20, HENGEL

HOLLANDIA ondergoed
kousen, sokken, tricotages

H. J. BENNINK

Manufacturenhandel Industriestraat 88

Voor: radio, televisie, haarden,
kachels, wasmach. en stofzuigers

«**NADORP**»

Deld.str.47, Hengelo Tel.12680

Automobielbedrijf

ERNE

Delden.str.42
Tel. 2120

vanaf:
f 3799

FIAT
500

BEHANG EN VERF

Fa. Wed. J. Walhof

Beekstr. 29 Hengelo

VANILLEVLA

'n delicatess

Zo klaar voor het
gebruik. Heerlijk
van smaak en voed-
zaam.

HENGELOSE GODP
MELKINRICHTING

van die gedeelten van de hersenen waar het geheugen zetelt, laat gewoonlijk weinig veranderingen zien. In ieder geval niet opvallende wijzigingen, welke voor dit grote geestelijke defect verantwoordelijk kunnen worden gesteld. Wij zijn begonnen met het onderzoek van planten, waarin volgens een eeuwenoud volksgeloof dergelijke stoffen zouden zitten. Eén ervan is onze ogentroost, *Euphrasia officinalis*. Binnenkort verwachten we o.a. ook plantenzaden uit India, behorende tot de *Celastraceae* en de *Anacardiaceae*.

TWENTSE POST: Over welke medewerking kunt u bij uw onderzoekingen thans beschikken?

PROF. HACKMANN: Ik werk nauw samen met een hoogleraar in de psychiatrie. Het fantasticum LSD werd in Zwitserland bij toeval ontdekt. Men heeft daar niet naar een stof met deze werking gezocht. Een chemicus van de firma Sandoz werkte met moederkoorn-alkaloïden, voelde zich opeens niet zo goed, en ging naar huis, waar hij allerlei wonderlijke visioenen kreeg. De volgende dag ontdekte hij in zijn laboratorium de stof, die hiervoor verantwoordelijk was. De invloed van uitwendige factoren op lichaam en ziel is het gemakkelijkst waarneembaar en daardoor het langst bestudeerd. Veel minder bekend, veel moeilijker te onderzoeken, maar daarom niet minder belangrijk, is de invloed van het lichaam op de geest. Zo wordt vrouwelijk hormoon bij de mens gebruikt daar, waar de sterke libido in criminaliteit dreigt te ontaarden. Omgekeerd wil men manlijk hormoon toepassen bij die personen, wier gebrek aan zelfvertrouwen, schuwe of apatische houding hen voor een dergelijke behandeling in aanmerking doet komen. Dat zowel de hogere als de lagere functies van de geest positief of negatief kunnen worden beïnvloed, was aan de natuurvolken reeds lang bekend. Talrijke plantaardige stoffen, die in het verleden zowel voor mediese als criminele doeleinden werden gebruikt, zijn nog niet wetenschappelijk onderzocht. Wat dat betreft, zou ik mij wel wat armslag wensen in de vorm van wetenschappelijke assisten-

TWENTSE POST: Wilt u enkele van deze plantaardige stoffen noemen en het gebruik ervan met voorbeelden illustreren?

PROF. HACKMANN: De Azteken dienden hun krijgsgevangenen een plantaardig gif toe, dat hen stompzinnig maakte en dat zij verkregen uit de bast van een boom genaamd *Teuветli*, (dubieus geklassificeerd als *Elaphrium bipinnatum*). Alle hogere functies van de geest waren verdwenen en de slachtoffers waren nog slechts in staat eenvoudige handelingen te verrichten, waardoor zij gewillige slaven waren. Een heftiger uitwerking oefent het melksap van *Latua venenosa* uit. Deze tovenaarsboom, *Arbol de los brujos*, is een in Chili bij *Valdivia* voorkomende

struik, een vertegenwoordiger der *Ericaceae*, *Pernettya furens* (*Arbutus furens* Hook et Arn), veroorzaakt waanzin. Een krankzinnigheid veroorzakend haschies-preparaat werd in het vroegere Brits-Indië gebruikt om staatsmisdadigers het verstand te benemen of om prinses bij erfopvolgingskwesties inkapabel te maken. De op Java voorkomende *Hydnocarpus venenata* of *inebrians* veroorzaakt hevige hersenstoringen overgaand in een razend delirium. In Zuid-Amerika veroorzaken de vertegenwoordigers van de *Crassulaceae* (*Echeverrias*soorten) stompzinnigheid. Al deze voorbeelden betreffen plantaardige extracten, die de hogere functies van de geest aantasten in die zin, dat zij ofwel krankzinnigheid ofwel stompzinnigheid veroorzaken. Het is echter ook mogelijk, bepaalde ziekelijke geestes-afwijkingen op te wekken, welke onder de psychosen gerangschikt kunnen worden. De in de achtste eeuw opkomende godsdienstige sekte der *Ismaëlieten*, die later ook politieke denkbeelden nastreefden, wist door bepaalde extracten een deel van haar aanhangers tot fanatieke daden te brengen. Een van deze aanhangers, een Pers, *Hassan-ben-Sabah-Homairi*, geboren in 1056, werd in dit gebruik opgeleid. In 1090 veroverde hij de versterkte plaats *Alamut* in de buurt van de *Elbroes*. Van hieruit veroverde hij vrijwel geheel Irak, Syrië en een deel van de Libanon. Hij trok zich terug op *Alamut* en nam de titel aan van *Sjeik-el-Dzjebel* (*Dzjebel*: berg), en werd door zijn volgelingen de Grote Heilige genoemd. Door deze roep van heiligheid en van macht, verenigde hij een groot aantal volgelingen waaruit hij de krachtigsten koos. Deze liet hij door een narcoticum bedwelmen en vervolgens binnenleiden in een nabij het kasteel van *Massiate*, hoofdstad van de *Ismaëlieten* in Syrië, gelegen ommuurde lusthof met een slot en slaven en slavinnen van grote lichamelijke schoonheid en gestoken in de fijnste zijden gewaden. In deze tuin ontwakend en nog onder invloed van het curieuze preparaat, geloofden de slachtoffers in het paradijs te zijn, dat beloofd was aan de trouwe aanhangers van de profeet. Slechts enkele uren verbleven zij er. Nadat hen opnieuw een drank was toegediend, werden zij bedwelmd naar buiten gebracht. Van dat ogenblik af had *Hassan* in hen de meest getrouwe aanhangers. Vele sluipmoorden zijn door hen bedreven. Pas in de zevende kruistocht werd de sekte verslagen. In 1255 liet de Mongoolse stadhouder er 12000 terechtstellen. *Haschies*, een der actieve bestanddelen van deze drank, vergroot bestaande indrukken aanzienlijk. Maar de overgang hiervan in een kunstmatige psychose - men neemt het verblijf in het paradijs als absoluut waar aan - moet door andere bestanddelen veroorzaakt zijn. Het is niet onwaarschijnlijk dat de drank ook nog *Hyocyamus muticus* bevatte, een in Egypte voorkomend *Solanacea*. In Europa hebben wij deze merkwaardige en zeldzame werking van enkele narcotica om in visioenen

TUSSEN STADHUIS- EN ST. LAMBERTUSTOREN

OPTICIEN

WESTEN

• WESTEN VOONT WEEMENSTRAAT

LEVERANCIER
AAN ALLE
ZIEKENFONDSEN

HEEST UITGEREIDE
COLLECTIE MODERNE
DUIJLMONTUREN

brillen

VOOR HET BESTE
SPEELGOED
't KINDERPARADIJS
Willemstraat 35 - Hengelo (O.)

RADIO EN TELEVISIE
Erres - Philips - Blaupunkt
Radio Redemeijer
Emmastraat — Hengelo

**Autosputinrichting
BEVELSBORG**
Ingericht met moderne AUTOSPUIT. en
MOFFELCABINE
BINNENHAVEN 68 TEL. 14432

F. Olde Kalter
Auto -handel
-sputinrichting
Steynstraat 60, Tel. 14806, Hengelo

Een grote keuze SCHILDERIJEN
ETSEN
REPRODUCTIES
kunsthandel Prins
Marktstraat 21 - Tel. 14256 - Hengelo — Wij verzorgen al Uw inlijstwerk

VIOS gebouw
Self Service
maaltijden à f 2.50
Beekstr. 10, Hengelo
TEL. 05400-12612

BMW
1600
PURE KLASSE
10.375.

KRACHT IN EEN VOORNAME VORM

Garage 't Wilbert

offc. B.M.W. dealer
voor Hengelo en omstr.
G. OLDE KALTER

Slootweg 372 — HENGELO — Tel. 12807

Elke beschadiging
aan Uw auto
wordt door ons onzichtbaar
hersteld. Wij zijn **SPECIAAL**
ingericht voor:

- Uitdeuken
- Las- en
- AutoSpuitswerk

J.B. SCHUMANN EN ZN.
HENGELO (O) TEL. 3797

Uw **BRANDSTOFFEN** en
OLIE voor alle doeleinden
levert:

J. B. VELTKAMP & Zn
Dennebosweg 46, Tel. 16210, Hengelo

Jenneboer
Weemenstraat 10 en 12a, HENGELO
Sportieve Blouses, Vesten,
Rokken, Japonnen, Deux Pieces

Als ik U was, ging
ik ook voor 'n mooi
**Costuum, Sport Col-
bert of Winterjas**
eens even kijken bij
Het Broekenhuis
Weemenstraat 14 Hengelo

Alleenverkoop voor Hengelo
en omstreken:

DE SPECIAALZAAK IN HERENMODES

Herman Stubbe

Marktstraat 22 — Tel. 13570

Beter dan goed is een Hollywood hoed!

Hilberdink
voor het hele gezin
Marktstraat 25 Hengelo (O.) Telefoon 1 43 57

beleefde gebeurtenissen als waar in het geheugen te griffen, leren kennen bij de zgn. heksen zalven, waarvan de samenstelling in de 16de eeuw werd beschreven. De beïnvloeding vond bij heksen zalven plaats, door het lichaam eerst rood te wrijven opdat de werkzame bestanddelen gemakkelijker door 't bloed konden worden opgenomen. Daarna vond de zalving plaats, soms over het gehele lichaam, of slechts in de okselholten, het kruis en bij het hart. Inderdaad treedt dan het idee van vliegen of rijden op, dat gepaard gaat met een sterke verstandelijke activiteit; (zie ook *Twentse Post* van febr. 1965; RED. TP). Verscheidene heksen en tovenaars stonden voor hun rechters en tot op de brandstapel voor de waarheid van het beleefde in, zo duidelijk is het in de geest beleefde als waar in het geheugen vastgelegd: dezelfde ingrijpende verandering dus als plaats vond bij het gebruik van de fameuze drank van Sheik-el-Dzjebel. Mescaline, aangetroffen in een Mexicaanse toverdrank, wordt vervaardigd uit een Noord Mexicaanse paddestoel. Deze verbinding bevat, evenals LSD, de heksen zalven en andere fantastica, het zogenaamde indol-skelet of de indol-struktuur. LSD bevat behalve deze indol-ring echter nog een ander belangrijk ringsysteem, de N-methylpiperidine-ring. Maar deze strukturen zullen uw lezers minder interesseren. Misschien is het wel voorlichtend, te vermelden, dat in de laatste wereldoorlog op last van de Duitse regering een stof werd vervaardigd, welke de soldaat het instinkt tot zelfbehoud ontnam. Daar, waar het gevaar zo groot was dat zelfs de dapperste de moed in de schoenen zonk, werd deze synthetische held ingezet. Zelfs wanneer de man het overleefde, was hij nog niet gelukkig. Dit onder de deknaam *Entlöschungsmittel* gebruikte middel had een slechte nawerking op zijn geestelijke vermogens, reden waarom de Wehrmacht het slechts op beperkte schaal toegepast heeft. Men doet ook wijs, krities te staan ten opzichte van processen welke zich in totalitaire landen afspelen en waarbij vlotte en verrassende bekentenissen werden verkregen, waarbij de beschuldigten gelijk als bij de heksenprocessen soms voor de waarheid van het beleefde instonden. Het is wel zeker dat het onderzoek van dergelijke psychogiften een belangrijk punt van onderzoek vormt in militaire laboratoria.

TWENTSE POST: Waarom acht u het van belang, deze oudtijds door de natuurvölker gebruikte middelen wetenschappelijk te onderzoeken?

PROF. HACKMANN: In mijn rede, uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar in de organiese scheikunde aan de Technische Hogeschool Twente in maart van dit jaar (*Uitg. Scheltema en Holkema, A'dam; RED. TP.*), heb ik deze vraag, alsmede andere aspecten, waarover ik met u heb gesproken, reeds aangestipt. De studie van de fantas-

tica is van waarde, omdat de verschijnselen een grote gelijkenis vertonen met die van de functionele psychosen. De LSD-psychose levert een grote gelijkenis op met de geestesziekten, hetgeen een der sterkste aanwijzingen is dat de laatste veroorzaakt worden door een verkeerd metabolisme, een onjuiste stofwisseling. Wanneer men bedenkt dat een hoeveelheid van slechts 0.02-0.05 mg een volledige LSD-roes veroorzaakt, dit is een enorme verdunning, nl. een concentratie van 1 op 10 miljoen, dan kan men zich voorstellen hoe moeilijk de taak van de chemicus is om deze stoffen op te sporen, wanneer deze met een dergelijke activiteit ook verantwoordelijk zijn voor het optreden van geestesziekten. Zelfs bij een ideale bouw van het zenuwstelsel en van de klieren met interne secretie kunnen geestelijke afwijkingen optreden, welke onder de eerder genoemde naam functionele psychosen worden samengevat. Freud legde de nadruk op de grote invloed die bepaalde gebeurtenissen tijdens de jeugd op het individu hebben. Zijn theorie is gebaseerd op invloeden die van buitenaf inwerken op de menselijke geest. Thans wint het inzicht veld, dat een belangrijk deel van de geestesziekten een gevolg zijn van een verkeerde stofwisseling in het lichaam. Ook endogene depressies, toestanden waarin de mensen ernstig gedeprimeerd zijn en soms zelfmoord plegen, vinden vrijwel zeker hun oorzaak in een foutieve chemiese ontwikkeling in de hersens. Een wetenschappelijke kennis van de werking van vele nog niet onderzochte stoffen, kan er belangrijk toe bijdragen om het lijden van medemensens weg te nemen of te verlichten. Men kan zich afvragen, waarom een bepaalde gebeurtenis bij de ene persoon een neurose verwekt en op de ander, die precies dezelfde gebeurtenis heeft meegemaakt, geen effect heeft. Is dit niet dezelfde vraag als die waarom de ene persoon een bepaalde infectie oploopt, terwijl de ander, die aan precies dezelfde infectie is blootgesteld, ze niet krijgt. Het antwoord op de laatste vraag weten we. De immuniteit heeft een chemiese ondergrond. Dit is de reden dat men voor sommige neurosen eveneens een stoffelijke basis aanneemt. Misschien kunnen wij kennis vergaren die mogelijk wat licht werpt op een stukje van het probleem der zwakzinnige kinderen, van welk probleem tot nu toe slechts een deel is opgelost. Als er stoffen zijn, die een mens stompzinig kunnen maken, kunnen er ook stoffen zijn, die een mens daarvan genezen. Bekend is, dat de seksuele instinkten positief beïnvloed kunnen worden door talrijke aphrodisiaca. Minder bekend zijn de anaphrodisiaca. Interessant is in dit opzicht de isana - *Tropaeolum tuberosum* - een knolgewas, waarvan de knollen op bevel van de Inca's in de voeding van de Inca-legers te velde werden verwerkt, opdat de soldaten hun vrouwen zouden vergeten. In Haiti komt een plant voor, die de vergiftigde als dood achterlaat. De doden moeten op Haiti binnen 24 uur begraven worden.

oldenzaal

**de zaak met meer
dan 50 toonkamers**

Foto's könt nich kieken
(Mer oonze foto's möj bekiesen)
fotohandel

't Kiekkeske

tricoloreren
drymasteren
verven
Ootm.str. 47-49
Tel. 2091

Voor
een deskundig uitgewerkte

C.V.-installatie

E. HEIDEMANN & Zn
Boterstraat 15 Tel. 2077
OLDENZAAL

ERRES PHILIPS
TELEVISIE
Ben Lansink
Deurningerstr. 6 Tel. 2981

GESCHENKBON

G. morselt p.

Zoveel schitterende geschenken...
En evenzoveel verschillende smaken.
Geef een geschenkbbon.

Blij met een geschenkbbon
G. Morselt

TELGENKAMP's
zaadhandel

Het adres voor tuin-, bloem-
en landbouwzaden, bestr.midd.
Molenstraat 6, telefoon 2958

Voor spuitwerk aan Uw auto

ALBERT KIP

Antoon Hutten
**VOOR DE LOOP
EN DE SLOOP**

Van Opel, Ford en VW
alle onderdelen
Denekamperstr. 71, Tel. 2863

hengelo

Eethuis

„'t Centrum"

(Eig. B. Droste)

BEEKSTRAAT 5 - HENGELO

prima keuken

Specialiteit: **Zigeuner-Bief**

Geopend van 23.30 tot 00.4 uur

Blaas eens
uit...
ga naar
de kapper

**Gerrit
Wieffer**

Alle parfumerie art. Leeuwerikstr. 11

Een VAKKUNDIG adres voor:
**Gasconvectoren, Haarden, Electro-
en Sanitair**

H. TER BRAAK

Bornsestraat 24 Tel. 16137

B.G.J. Meekes

Autospuitinrichting
AARDOLIESTR. 16 TEL. 17529

PAPIERGROOTHANDEL

W. H. van Noort

Willemsplein 66, tel. 16557

**Voor al uw
elektrische installaties
op elk gebied**

**N.V. Electro
Techn. Bureau**
v/h Sterckel

BEEKSTRAAT 10a - HENGELO

**'n buske
late
bleujers**

Gedichtenbundel
Toon Borghoes
(Twentse gedichten)
Prijs f 2.50
Bestellen bij
Twentse Post
en Boekhandel

Kort na de begraafing werd de schijndode 's nachts opgegraven en naar een andere plaats vervoerd. Daar kwam hij weer tot leven, maar de hogere functies der ziel waren verloren gegaan. De stompzinnige werd als een gewillig slaaf gebruikt. Deze verstandeloze wezens heten Zombi's. Merkwaardig is, dat zij een dieet moesten hebben dat zoutloos was. Indien dit verwaarloosd werd, keerde als eerst het geheugen terug en verlieten zij hun meesters. hier heft dus de werking van de ene stof de werking van de andere op. De herkomst van dit vergif is ons nog niet met zekerheid bekend. Evenmin weten wij waaruit de somadrank heeft bestaan, in welks roes de goden volgens de oude Indiërs hun grote scheppingsdaden hebben verricht en die lang door de aristokraten van dat land werd gedronken. Is dat soms het melksap van *Sarcostemma viminalis* en *Asclepias acida*, dat in oude literatuur wordt genoemd? Mijn vakgebied dringt binnen in de diepste geheimen van het menselijk lichaam. Maar ons inzicht zal nooit dieper gaan dan de structuur van de hersens, zoals die ons gegeven is. Het is mooi, dat we al zover mogen komen. Maar zonder twijfel zullen wij eens op de muur stoten, waar onze kennis definitief ophoudt. Daaroverheen gaat alleen de kennis van het Absolute, van God.

HISTORIE

625 JAAR GELEDEN (OKT. 1340) GEERT GROTE GEBOREN

Kerk met haar bedienaren verliest aan gezag

De tijd van de Deventenaar Geert Groote was ook de tijd van een latente, en telkens uitbarstende tegenstelling tussen de kerk en de burgerlijke bevolking der steden, waarvan de oorsprong gezocht moet worden in de verouderde, feodale huishouding van de kerk. Uit de vroege middeleeuwen, toen er weinig geld in omloop was, dateerde het gebruik ambten en diensten te belonen met de opbrengst - in geld of in natura van landerijen, bedrijven of andere rendabele instellingen. Dat werd ook ten aanzien van kerkelijke functies toegepast: de geestelijken leefden van de opbrengsten van de z.g. praebenden. Met de eigenaardige starheid van het middeleeuwse leven hechtten deze praebenden zich aan bepaalde ambten, die echter vaak de daadwerkelijke inhoud, welke een beloning rechtvaardigde, verloren of vaak ook nooit bezeten hadden. Het werden vette kluifjes ter verdeling aan gunstelingen. En met de toenemende welvaart in de opkomende handelssteden, werden die kluifjes er niet magerder op, maar de burgers, die zich niet ten onrechte de dragers en werkdadige inbrengers van de welvaart voelden, zagen met lede ogen hoeveel daarvan in de zakken der geestelijkheid vloeide. „Uit bisschoppen waren gewijde vors-

ten, uit wereld-verzakende abten gepantserde krijgers geworden. Vele bisschoppen hadden het geestelijk gewaad afgelegd en verschenen gewoonlijk als landsheren in pantser en harnas," zegt Groote's biograaf Karl Grube, en het is overbekend, hoe kerkelijke machtsposities en inkomsten een voorwerp van hebzucht en intriges der heersende geslachten waren geworden. Het grootgrondbezit der kerk met het onverbrekkelijk daaraan verbonden wereldlijk gezag, in de feodale maatschappij noodzakelijk substraat voor haar geestelijke werkzaamheid, verliest met het veldwinnen van de geldhuishouding op het einde der Middeleeuwen zijn redelijke zin en wordt een doel in zichzelf. Het is begrijpelijk dat het verzet tegen dit overleefde stelsel en in het bijzonder tegen de afdrachten, die het opeiste, het sterkst was bij de draagster dier nieuwe huishouding: de nijvere en handeldrijvende burgerij in de groeiende steden en tot de felste conflicten voerden daar, waar die steden in kerkelijk gebied lagen. Zulke steden waren Deventer, Zwolle en Kampen: de Hanse-centra aan de IJssel. En zoals gewoonlijk in zulke conflicten, beperkte de strijd zich niet tot een zakelijk geschil over bepaalde inkomsten, maar viel samen met morele kritiek op het leven der geestelijken en ook wel met principiële afwijkingen van de leer der kerk, die met haar dienaren aan gezag verloren had.

Geert Groote geroepen tot het predikambt

Geert Groote geeft na zijn bekering in 1374 (*zie het vorige nummer; red.*) de inkomsten uit de Utrechtse en Akense praebenden prijs, en staat zijn huis aan de Bagijnenstraat te Deventer bij akte van 20 sept. 1374 af aan arme lieden, die daar een Gode gevallig leven wilden leiden, op voorwaarde dat hij er levenslang een paar vertrekken van in gebruik kon houden, waar hij zich wilde wijden aan gebed, studie en hulpvaardige omgang met zijn medemensen. Na enkele jaren schijnt hij te twifelen aan een Gode gevallig leven in de wereld. In 1377 meldt hij zich bij het Karthuizer-klooster Munnikhuizen bij Arnhem, waar zijn studiegenoot Hendrik van Calcar - zo nauw betrokken bij Groote's bekering -, prior was. Als gast deelt hij drie jaar lang het leven der monniken, de eenzaamheid in de cel, de zwijgende handenarbeid, de ascese van de enige orde, die, naar het algemeen getuigenis, niet door het bederf van de tijd was aangetast. Op advies van zijn medekloosterlingen liet Groote, die daartoe in zijn kloosterjaren de voorbereiding had doorgemaakt, zich tot subdiaken wijden - de laagste geestelijke waardigheid, benodigd voor het predikambt - en verkreeg op zijn verzoek van Floris van Wervelinkhoven, de bisschop van Utrecht, volmacht om „in het gehele gebied der dioceses het woord Gods en de gezonde leer der kerk openlijk te prediken, zodat in geen dorp, vlek of stad binnen dat gebied een pastoor of enig ander persoon hem ooit

almelo

Jan Perie

SINCE 1878

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT

de Mooie Vrouw

(TEVENS BENZINE-STATION)
Een van de oudste zaken in Twente
OOTMARSUMSESTRAAT 488 — ALMELO

Het Twentse Serviezenhuis

Heeringa & Co

Grotestr. 79, ALMELO
Nieuwstr. 36 Hengelo

Wedgwood, Spode,
Royal - Copenhagen

drogisterij — parfumerie
PRÜMERS

Bornsestraat 72 — Tel. 5650
Het huis voor geschenken

Wekblad Roeten Dree

Tel. 05490-3163

Postbus 22

Heel de stad least dit blad
(en ook 't Aadorp, Harbrinkhook,
Bornerbrook en Zeendern.)

Hotel Haarhuis Zenderen

In 't herte van Twente

In vroger dage daansen de leu op
de dell 'n veertoer. Weer völ later
'n zeuvenproonk. Rechtervoortfoxtrot,
wals en cha cha cha in niejmoode
daansscholen:

Ans en Wim POLMAN

Ootmarsumsestraat 26 — Tel. 4880

FOTO ROOS

SINDS 1905

foto-service

Bornsestraat 26, Tel. 2563

Fa H. E. Rhebergen & zn.

Dames- en Herensalon

Parfumerie- en Toiletartikelen
Marktplein 18 Almelo tel. 4381

■ VEEVOEDER
■ KUNSTMEST EN
■ LANDBOUW-
[BENODIGDHEDEN
in de beste kwaliteiten !!!

Door grote omzet
lage prijzen bij **A.B.T.B.**
ALMELO

Veur oew määolken etten
naor 't laandelik geleagen
rest. De Vucht
Deldenerbroek (Rijksw.: Almelo/Del-
den) Eig.: G. Grobbe

Veur MEUBELS en allens, wat
er zo bie j komp kieken, naor:
TOON a.d. Tuinstraat
Tel. 3880

Coöperatie
De Landbouweöperatie
is een bolwerk ter beveiliging
ter verdediging
ter bevordering
van de economische belangen
van de vrije zelfstandige onder-
nemers in de landbouw te weten
de Boeren.
**COöP. LANDBOUWERS-
BANK EN HANDELSVER.**

Olympia

Tel- en Schrijfmachines
G. H. v. d. VEEN
ALMELO, Tel. 2666
HENGELO, Nieuwstr. 38, Tel. 3159

DIVERSE PLAATSEN

Voor al uw

wapens en munitie

naar

Wapenhandel

HUISKES

Molenstraat 15

Delden

H. Haarhuis

Radio - Televisie
Ootmarsum

J. A. Lesscher & Zn.

SAASVELD — TELEFOON 238
Smederij en Reparatie-richting - Expeditie

Handel in landbouwwerktuigen, melk-
machines, tractoren, bromfietsen enz.

„de kop'ren smorre”

Twents ethoes in Maarkel
an de grote weg van Hengel naor Deamter
[Twentse specialiteiten]

Wee rekken kan geet naor
zölfbediening
PARAAT

Glanerbrug: bij TET-bushalte
In 'n lunchroom kō' lekker etten en dreenken

E. J. Lantink

LANGESTRAAT 21 - 23, DELDEN
RADIO - TELEVISIE - ELECTRO
TECH. INSTALLATIE - BUREAU
WASMACHINES - VERLICHTING

Met onze mengvoeders altijd de
hoogste productie. **Kunstmeststof-
fen**; keuze uit vele soorten. Ruim
gesorteerd in **vaste brandstoffen**.

Bij ons is het rustig en voordelig
tanken voor brommers, auto's en
tractoren.

C.A. & V.V. BORNERBROEK

van het prediken van het woord Gods zou kunnen afhouden, hem weren of op enigerlei wijze zou mogen verstouten hem lastig te vallen." Geert Groote vestigde zich nu weer in Deventer in de Bagijnenstraat, echter niet in zijn oude huis. Hij bracht de drie volgende jaren grotendeels reizend en trekkend door. Niet alleen in de IJsselsteden Deventer, Zwolle, Kampen en Zutphen deed hij zich telkens horen, maar ook in Amersfoort, Amsterdam, Haarlem, Leiden, Delft, Gouda en Utrecht.

Bekwaam volksredenaar en fel boeteprediker

In de burgerzoon uit de koopstad Deventer kiemt dezelfde zakelijk-redelijke geest die elders, in de eerste plaats in Italië, met de opkomst der burgerij als cultuur-scheppende factor een omkeer in het denken zou brengen. Hij predikt de soberheid voor leken en geestelijken, maar in de eerste plaats voor hen die immers de gelofte van apostolische armoede hebben afgelegd. Niet alleen in zijn leven gebruikte hij krasse symbolen - zo droeg hij versleten schoenen en opgelapte kleren „waar een boer zich voor zou schamen", maar ook in zijn preken bedient hij zich van krachtig sprekende symboliek. Wanneer een van zijn jongeren, die hem op reis vergezelden - gewoonlijk was het Johannes Brinckerinck, die „hem gelijk Lucas Paulus volgde"- door middel van aanplakbiljetten had doen weten, waar en wanneer meester Geert zou spreken, dan stroomde de hele bevolking zonder gedachte voor verzuimd werk of gemiste maaltijd in de kerk en op het kerkhof eromheen samen, luisterde gespannen twee soms drie uur achtereenvolgend naar zijn boetprediking. Steunend op zijn veel-omvattende kennis en zijn fenomenaal geheugen, dat over een onuitputtelijke voorraad bewijsplaatsen uit evangeliën en kerkvaders beschikte, sprak hij improviserend; zoals Thomas van Kempen vermeldt: af en toe liet hij zijn blikken over zijn gehoor dwalen en richtte zijn rede in en spitste zijn vermaningen toe al naar de indruk die hij van de luisteraar kreeg. Als rondtrekkend boetprediker, die, steunend op zijn groot intellect en moreel gezag, in alle steden van de diocese de zonde én de zondaars zonder aanzien des persoons aanviel en hen tot bekering maande, ontbrak het hem ook niet aan menselijke vijanden - en de meeste daarvan waren machtsdragers der kerk, die hij zo vurig verdedigde. Wel was hij er op bedacht, het persoonlijk element zoveel mogelijk uit zijn boetprediking te weren. (Aan een priester, die zich door persoonlijke aanvallen vijanden gemaakt had, raadt hij zijn gedachten liever in aanhalingen uit de bijbel en de kerkvaders in te kleden. „Dat doe ik ook, omdat ik geloof, dat mij nog wel eens hetzelfde zal gebeuren als jou.") Steeds nam hij een zorgvuldig gekozen boekenvoorraad mee als hij ter prediking uittrok, om tegen alle aanvallen de bewijsstukken bij de hand te hebben. En ook de kopiën van zijn brieven en de schetsen van de preken, die hij improviserend

voordroeg, had hij steeds bij zich, terwijl hij bovendien een *notarius* aantekeningen liet maken van het gesprokene, welke aantekeningen weer door getuigen werden bevestigd. Door deze uitgebreide voorzorg beschermde hij zich tegen beschuldigingen van ketterij, intussen zelf de verkondigers van ketterse leerstellingen meedogenloos achtervolgend.

Broeders van het gemene leven

De vaak arme jongelieden, die aan de Deventer kappittelschool voor de lagere kerkelijke ambten werden opgeleid, liet hij een duitje verdienen met het afschrijven van boeken, eerst voor hem zelf, toen ook op bestelling van anderen en voor de handel. Hij liet hen het werk in kleine porties afleveren om vaak gelegenheid te hebben tot een stichtelijk gesprek en zo ontstond geleidelijk een band, waaruit de eerste fratergemeenschap geboren zou worden. De stoot daartoe gaf Florens Radewijnsz, een welgesteld en geleerd man, die - diep onder de indruk gekomen van een preek van Geert Groote - zijn praebende als kannunnik van Sint Pieter te Utrecht had geruild voor de St. Paulusvicarie te Deventer om in Groote's nabijheid te kunnen leven. Florens stelde zijn huis voor de broeders beschikbaar en daar leefden zij voortaan onder hetzelfde dak in vrijwillige armoede, maar zonder kloostergeloften. Wanneer men precies ging samenwonen is moeilijk na te gaan, maar gezien een brief van Geert Groote aan Hendrik van Gouda, waarin reeds sprake is van samenwonen en een gemeenschappelijke kas, moet dit reeds voor 1381 het geval zijn geweest.

In 1383 kwam een bisschoppelijk besluit af, dat alle bijzondere preekvergunningen introk en te bitterder viel Groote dit vonnis, toen binnen korte tijd het preekverbod voor alle niet tot priester gewijde predikers in de diocese successievelijk weer werd opgeheven, maar niet voor hem, waaruit ten overvloede de bedoeling van het verbod bleek. Hij deed wat van hem te verwachten was: hij gehoorzaamde, maar berustte niet. In een Publica Protestatio (Openlijk getuigenis) beleed hij zijn orthodoxie, zijn trouw en onderwerping aan de allerheiligste roomse kerk. Het jaar daaropvolgend, in augustus 1384, nog geen 44 jaar oud, liep Geert Groote bij een bezoek aan een door de pest aangetaste vriend, zelf de gevaarlijke besmetting op en stierf binnen enkele dagen. Zijn trouwe leerling en helper Florens Radewijnsz volgde hem op en onder deze werd de gemeenschap georganiseerd en de „Windesheimer congregatie" gesticht, die honderd jaar later 97 kloosters telde, waaronder het voormalig huis en klooster St. Antonius te Albergen (Twente). Men streefde ernaar 't apostolisch leven, dat in de 2de helft der 14de eeuw een treurige tijd doormaakte, te herstellen. Tijdens de reformatie werden de meeste kloosters gesecculariseerd. Enkele Windesheimer gemeenschappen wisten hun bestaan nog te rekken tot aan de Franse Revolutie.

enschede

Voor herenkleding
het beste bij **Besters**

Van Loenshof 12, Enschede

TELEVISIE
*
HOOR
APPARATEN
*
RADIO

Blijvende service!

Jan LANGKAMP
LANGESTR. 52 TEL. 4695 ENSCHEDE.

Fijnhout- en Triplexhandel
Fa. W. LANGE

Spelbergsweg 37, Tel. 4538
levert: Fijnhout, Triplex, Hard- en
zachtbaard, Vlas- en spaanplaat enz.

FOTO-FILMBEDRIJF
Globe

Van Loenshof 10
Tel. 5271

Filiaal:
Ollemolen*
singel 37
Tel. 6118

Gramofoonplaten Pick-Ups

SPECIAALZAAK Nieuwstr. 57 Tel.
3909 Hengelo O.
RADIOKO Boulevard 90
Tel. 4863 Enschede.

Ook
Uw
adres

H. Zwier

DAMES KAPSALON

Lipperkerkstr. 129 — Tel. 8159

de „Twentse Post”

staat voortdurend op de bres voor de belangen
van de kultuur in deze streken

en „CO-OP OOST”

staat voortdurend op de bres voor de belangen
van de consument. Ook voor Uw belangen en
die van Uw gezin

„Co-op Oost”

met vestigingen in geheel Twente
en in de Gelderse Achterhoek.

Kruidenierswaren - vlees - brood - banket - textiel - schoenen - kleding - brandstoffen - huish. art. enz.

Voor betere schoenen Rommelaar

VAN LOENSHOF 31

Voor
medaille,
krans, tak
of beker: bij ons slaagt u zeker
Ripperdastraat 2a, Enschede

A. v. d. Leest Radio
Enschede Televisie

Radio onderdelen - Electrotechnische artikelen
Erkend reparateur en Installateur
OLDENZAALSESTRAAT 39 — TEL. 10688

Verstelbare Pasbuste op standaard
(te leveren naar eigen lichaams-
maat). Hiermede kunt U uzelf
passen. In diverse uitvoeringen le-
verbaar:

Twentse Fourniturenhandel
J. WAGELAAR & ZOON

Van Loenshof 56-58 - Tel. 15684

S. TEN CATE
STAALHAKDERIJ

Hessenweg 1 - 9 - Tel. 5413

MINTEX - REMDIENST

Dr. Benthemstr. 35 - Tel. 5418

ADOLFS & PENNINK
de boekhandel t.o. 't postkantoor
studieboeken
pocketbooks - romans

Biej 's leavens wit en 's leavens zwat
sprek aait 'n bleumke nóg tot 't hart
BLOEMEN-
MAGAZIJN „Corona”
HENGELOSESTRAAT 156 - TELEFOON 3238

Fa. H. Kraaijenbrink
Hengelosestr. 33 — Enschede
RADIO EN TELEVISIE
Electriciteit op elk gebied

Motor defect?
naar **JULO**
direct!!!

Pyrmonststraat 15 - 19
ENSCHEDÉ

FA. H. v. d. BERG

OLDENZAALSESTRAAT 65 — TEL. 543
Steunzolen, (v. gipsm.), Spitgordels, El.
kousen, Kunstledematen, Orthop. cor-
setten, Beugels, Buikgordels, Staalwaren

voor goeie schoenen
bekend

Heng.str. 16 — Oldenz.str. 93 — v. Loenshof 5

Machinefabriek
ARENS & Zn

tandwielen
Perikweg 52

Uit
voor-
raad
lever-
baar:
BEI ONTEGELS, BETON-
SCHUTTINGEN, BETON-
PUTROOSTERS ENZ.

Bimsbetondakplaten, Keerwanden
Fa. J. H. Schuurink Binnenhaven 116
Telefoon: 3009

STREEKTAAL

de stie van de boer in de kaark

(A. Coolen naoverteld)

III.

DAOR KEKEN DE MENSKEN VRöMD VAN OOP, dat pastoor Peters in albe en stola naor Wilm Vranden was gaon en zee wusken in eer hatte, dat de boer non mer gauw heeroom naor 't zin zol wèen. Mer daor was niks, woer de boer minder an dachen. Dow de pastoor em bie 'n aarm nöm, rukken Wilm zik lös, net as bie 'n suisse. Dow was ter effen zo iets van 'n klèèn gevecht, de suisse kwam der an te passe, en vuur hee good begriepen kon, wat er gebeurca, wödden Wilm duur de pastoor en de suisse boeten de kaarke zet. Zo wit as kalk an de wand en met beewende lippen göng de pastoor duur 'n klèènen gaank wier naor 't priesterkoor.

Wilm Vranden stön boeten. 't Was, of ze em vuur 'n kop hadden höwwen, daor zat em wat in de weg in de kel, ook harre zonnen helderen, waterigen traon onder 't ooge, dat komp ter van, a'j oold wödt. O, dat affront deu em zeer, de ogen braanen em, dat de traonen der oet sprungen. Zo geet 't a'j oold wödt. Dow hee onder 'n toren vandan was en 'n kaarkenplas in de stilte van 'n Zundag zag liggen, draeien Wilm zik um. Hee göng terug oet, nich tot an zienen steen, nee, net aower 'n zul van 'n toren bleef hee staon. Hee zag 't altoor, onduudelik in 't keersenlech van veerten, dat mer zwak was, umdatte zölf in 't volle daglech stön. Tot 't leste Ewengellie bleef Wilm staon. Met 't *Ite missa e:t* en *Deo Gratias* was e vot. En hee maken, datte weg kwam met ziene oole been, want hee har leewst, dat ze em zo min meuglik zaggen.

Wat zukke klèène oorzaken grote gevolgen kunt hebben! Dissen ooln boer, den achtenzeuwentig jaor was wödden en nog gennen Zundag de mis verzeumd har, den bleef 'n volgenden Zundag oet de kaark. En den Zundag daoroo ook. En ook den daden Zundag en den veerden. Hee kwam nich meer. Hee leut het dissen en gennen weten, dan konnen ze 't de pastoor

zeggen: de pastoor zol der em nich meer zeen. De pastoor har daor wa stilkes aower zitten naodenken. As ik, zo dachen hee bie zik zölf, vuur regel en ödder zorge in Gods hoes, dan hebt de prochianen zik daorin te schikken. Dee dat weigert en zik verzet tegen dee maotregeln, zint zölf verantwoordelik vuur de gevolgen en wat ze dan in eere aargenis aower dee gevolgen doot, daor zint ze ook verantwoordelik vuur. Schoonwal 't miej kan spieten, ik heb der gen schold an en kan zo'n verzet, wat er um begönnen is de pastoor dwas te zitten, nich dulden. Mer later twiefeln hee toch wier en hee maken zik 't verwiet, datte hoo dan ook mét schold har an 't misverzeum van den ooln boer. Nee, dachen hee dan wier, hee kon toch ziene plicht nich verzaken um de stiefkoppigheid van nen boer. Mos hee dan vuur de ogen van al het volk en van de mensken, dee hee achter oet de kaarke vandan har kregen en dee now in de banken en oop de steulkes zatten, den énen boer daor laoten staon, umdat den énen boer anders nich meer in de kaarke wol kommen en em daormet dwingen wol? Wat zol dat beteeken vuur zien gezag as pastoor en vuur den geest onder ziene prochianen? Kon hee zik dan de wet laoten stellen, dee tegen de oetdrukklike maotregeln vuur den eerbied in Gods hoes in göng, en de minste wèen, umdat er enen, asse zienen zin nich kreeg, oet de kaarke vot bleef?

Zo vergöng den enen Zundag nao 'n andern. Wee in de kaarke kwam, gennen Wilm Vranden, de pastoor keek nog aait naor em oet. Hee leed er onder. Hee vreug zik of: he'k ter wa good an daon zó te handeln? Mer dan dachen hee wier, dat de boer em duur zien aargenis-geewend tegenbösseln der toodwungen har. Oop 'n ander maol dachen hee wier, dat den ooln man zeek kon wèen, of an 't kröckeln kon wèen, oop zienen lèèftied harre genog reden um nich in de kaarke te kommen. Mer zonne gedachte kon de pastoor ook wier onröstig maken, want was 't nich, offe 'n deuk'ken vuur 't bloon zoch vuur de boer, um tegeliekertied zik zölf gerös te stellen? En as hee zik zölf oop dee manneer gerös wol stellen, was 't dan nich, umdat dat misverzeum em dwas zat?

„Veerenzestig jaor he'k oop den steen staon...“, har Wilm Vranden zeg. Zee greuit as nen boom oop eere stie in de kaarke, dee prochianen oop 't plattelaand.

't Geet wieder.

**galerie de pook bornsestr 39 heng exposeert tot
10 november '65: tekeningen van jan baetsen**

Motel Gleunige Tuffeln - JAN KOLSTE - Enschedesestraat 205, Hengelo (O.)

Coöp. Boerenleenbank
DELLEN

Alle Bankzaken
SPOORSTRAAT 9 - TEL. 05407-437

Boerenboend in Boorn

Vanof 1896

De boeren van Hettum, Hassel, Zeedern
[en Boorn
Bint a 60 jaar naor 'n Boend hen egaon.
Ook dee van Buur'n, Gammelke en Aozel
Tot an de wiedlôchtigsten oet Saosel.
Worum z'oot Boorn 't voor én 'n kuunst-
[mest haalt?
Umdat eer 'n BOEND zo good bevaalt!!

C.L.V. LANDBOUWERSBELANG
Haaksbergen
C.L.O.-mengvoerders
Ruwwvoerders
Brandstoffen

Voor Melk, Melkpoeder, Boter en Kaas
Coöp. Zuivelfabriek
„VOLHARDING“
DENEKAMP

Wiej helpt met an de
bleui en veuroetgang
van **MAARKEL**
met wiede umgeffing

- Coöp. Boerenleenbank en
- Coöp. Landbouwvereniging

Makelaarskantoor
ROTTINK N.V.

Deldenerstraat 36-38, Telefoon 3041, Hengelo (O.)
VASTE GOEDEREN ♦ ASSURANTIËN ♦ HYPOTHEKEN

Spaar mée bij de Boerenleenbank

BOERENLEENBANK

Lattrop

Spaarbank — Alle Bankzaken

BOERENLEENBANK

Weerselo

Verzorgt al uw bankzaken. Hoogste spaarrente.

Boerenleenbank

Denekamp

de spaarbank
voor het platteland

BOERENLEENBANK

—LONNEKER—

Bijkantoor Enschede: Fazantstraat 112
De Spaarbank Alle bankzaken
voor iedereen Telefoon 10223

BOERENLEENBANK

Wegdam

Voor alle bankzaken, Voorschotten,
Credieten en lopend rekeningverkeer.

Boerenleenbank

ROSSUM

verzorgt
alle
bankzaken

Telefoon: 05411/210

Boerenleenbank De Lutte

MET KANTOREN TE DE LUTTE
OVERDINKEL, GLANERBRUG
Hoge rente voor al Uw Ingelegde spaar-
gelden. Lage hyp.- en voorschot-rente

BOERENLEENBANK

Albergen

De SPAARBANK voor stad en land
Maak gebruik van lopende rekeningen
Alle inlichtingen aan de bank

BOERENLEENBANK

Bornerbroek

■ De SPAARBANK ■ verder alle
voor iedereen BANKZAKEN

COÖP. ZUIVELFABRIEK

De Eendracht
ROSSUM

Het beste adres voor alle zuivelprodukten

Coöp. Aan- en Verkoopvereniging

WIERIJCO (RIJSSEN)

Tel. 05480-2268 - Giro 837983
CLO-meng en -ruwwvoerders

SPAREN

Boerenleenbank

BIJ

te

DE

Ootmarsum

DENKT BIJ HET OPLOSSEN
VAN UW PROBLEEMEN

RUIMTEVERWARMING
OOK AAN AARDGAS

Gem. Energiebedr. Rijssen

Kopen bij de Spar
Is sparen bij de koop

ALMAN is 't hier met ees
vuur goo botter en goo kees
Coöperatieve Zuivelfabriek
Concordia-Bornerbroek

FESTIVITEITEN

(INGEZONDEN)

„DE BLAANKE BOESKEULKES" BEGINNEN AAN HUN TWEDE CARNAVALSSEIZOEN

Toen in 1963 in het decembernummer van het maandblad Oldenzaal het idee werd geopperd, om tot oprichting te komen van een jeugdcarnavalsvereniging, had de schrijver van dit artikel niet gedacht, dat zijn idee zo spoedig werkelijkheid zou worden. Nee, zelfs de „Kadolstermennekes" hadden dit niet verwacht. Maar het feit is er, statuten en huishoudelijk reglement zijn goedgekeurd en de vereniging telt na een jaar reeds zo'n 350 leden.

Wat is nu het doel van deze Oldenzaalse Jongeren Carnavals Vereniging „De Blaanke Boeskeulkes", zult u zich misschien afvragen? Het hoofddoel is, om het Carnaval in Oldenzaal te bevorderen en vooral de jeugd van 18 t/m 25 jaar, nog enthousiaster te maken voor het Carnaval dan ze reeds zijn. Om zodoende een gezonde basis te vormen voor het Carnaval in Oldenzaal, waarop deze traditie de eerstvolgende 50 jaren in de Boeskoolstad zal kunnen

GEOLOGIE

REDDINGSTOREN VAN LENGEDEN BOORT NAAR ZOUT IN FLERINGEN

FLERINGEN. - Sinds 20 oktober zijn een twintigtal werknemers van de Bentheimse firma Deilmann aan de weg Weerselo-Tubbergen bezig met het plaatsen van een boortoren en bijbehorende machines alsmede met de aanleg van een krachtcentrale, reparatiewerkplaats, leidingen enz. Op deze plaats gaat de Kon. Ned. Zoutindustrie te Hengelo onderzoeken, of de zoutlaag, die hier bij een vroegere proefboring werd aangetroffen, dik genoeg is om een lonende exploitatie in de toekomst mogelijk te maken. De toren, die nu in Fleringen staat, is ook gebruikt om de overlevenden van de mijnramp te Lengede naar boven te halen.

PLANOLOGIE

STREEKPLAN TWENTE TER VISIE

ZWOLLE. - Vanaf 8 december a.s. zal het Streekplan Twente op alle Twentse gemeentehuizen alsmede op de provinciale griffie in Zwolle ter visie worden gelegd. Gedurende twee maanden kunnen bezwaarschriften worden ingediend. In juni '66 zal het plan in de Statenvergadering worden gebracht. Sinds de nieuwe wet op de ruimtelijke ordening van augustus j.l., is geen bekrachtiging door de kroon meer vereist.

worden voortgezet. Om aan bovenstaand doel te beantwoorden, worden er verschillende activiteiten ontplooid. De jongeren carnavals vereniging heeft een eigen Raad van Ellef, die Raad van Spruitjes wordt genoemd, en een eigen Vorst, die de scepter zwaait over het jonge carnavalsvolk.

De vereniging telt zo'n 30 werkende leden, die in verschillende commissies zijn ondergebracht o.a.: Festiviteiten Commissie, Pers- en Propaganda Commissie, Financiële Commissie. Elke commissie heeft een lid in het bestuur, dat uit 7 personen bestaat. Zodoende is het dagelijks bestuur direkt met de activiteiten in verschillende commissies op de hoogte.

De activiteiten beginnen omstreeks de 11de van november, met een zo genoemd 11de van de 11de bal. Op deze avond verdwijnt de oude vorst op mysterieuze wijze en wordt de nieuwe Raad van Spruitjes aan het jonge carnavalsvolk voorgesteld.

Medio januari wordt er een Vorstenbal gehouden, waarbij de nieuwe Vorst op grandioze wijze wordt voorgesteld; de mooiste avond van het Carnavalsseizoen. En dan is er tijdens het Carnaval een grote knal avond, het Boeskoolbal. Al deze feesten worden gehouden in de Residentie der „Blaanke Boeskeulkes": Hotel de Ster. Voor de muzikale omlijsting zorgt de band van Willem Heeks, hofcomponist van verschillende Carnavalsliederen o.a.: „Want 't is weer carnaval", „'t Hundekes", „Zeg oma", „Hee dot aweer", „Het rammelt, rommelt, roesket mie zo in den bol", enz. Er zijn nog meer activiteiten: medewerking verlenen aan de carnavalskrant „Het Kadolstermenneke" en het meedoen aan de Carnavals-optocht. Voor dit laatste heeft men een aparte commissie in het leven geroepen, de Werkgroep Carnavals-optocht. Verleden jaar trof men direkt de roos door de eerste prijs te winnen in de afdeling praalwagens. De titel van deze praalwagen luidde: *Het niet te stuiten carnavalsmonster*. Deze hoogste eer leverde niet alleen veel geld op, maar ook nog drie wisselbepers. Daarom willen de „Blaanke Boeskeulkes" dit jaar nog beter voor de dag komen en 't liefst met meerdere wagens of groepen in de carnavals-optocht meedoen. Voor jonge mensen met artistieke aanleg, technische capaciteiten, of alleen maar linkse handen maar met een grote wil en doorzettingsvermogen, is het de taak deze plannen te realiseren. Iedere jongen en ieder meisje tussen 18 en 26 jaar in Twente kan lid worden van deze jongeren carnavals vereniging en zodoende meedoen aan alle activiteiten die hier ontplooid worden. We vragen dan ook alle geïnteresseerde Twentse jongeren om mee te werken aan het prachtig schouwspel, dat carnavals-optocht wordt genoemd en jaarlijks meer dan 100.000 kijkers trekt. Ook dat is een stukje cultuur in ons oude Twenteland.

H. P. M. Hesselink, secr.
Carmelstr. 2-4, Oldenzaal

N.V. Aanneming-Mij. vh.
H. W. TE PAS
 Enschede

Burgerlijke en Utiliteitsbouw
 Gewapend Betonbouw
 Grond- Water- en Wegenbouw

**Coop. „De Landbouw” W.A.
 GOOR**

Het adres voor:
 Mengvoeders onder C.L.O.-
 controle, Meststoffen, Brand-
 stoffen, Bestrijdingsmiddelen,
 Kruidenierswaren, Landbouw-
 werkzaamheden enz.

ERICA-SERVICE

Doe het zelf en maak van Uw tuin
 een LUSTHOF. Kosteloos maakt
 ERICA voor U een grondplan.
 Vraagt inlichtingen:

ERICA

siertuincentrum

BORNE, direct achter het station.
 De mooiste kwekerijen in Twente.

Tukkers... mag ik effen 't woord?
 Smiet oew geeld nich aover boord
 Tukkers... a'k oe raon mag... spoort!
 Gao'j daor almaal met akkoord?

Breng dan
 oew geeld
 naor de

Nutsspaorbaank

Now 3½ pct rente

NUTSSPAORBAANK

Drienerstraote 43 - HENGEL

Henny J. v. Egteren

C.F. Klaarstr. 18a - Tel. 2365 - Enschede

Lid van de Selectiegroep van
 Nederlandse Dameskappers

Gedipl. Dames- en Herenkapper
 Manicure - Pedicure
 Schoonheidsspecialist
 Medisch gedipl. Haarkundige

**GENTLEROY
 VOOR
 VRIJETIJD-
 KLEDING**

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN
 GEBr. VAN HEK N.V. ENSCHEDE.

Klaent'n van BISCHOFF
 Bint almaal vol lof
 Ne dame of heer . . .
 Ze komt aaltied weer, want:

**Bischoff
 HENGelo**

hef 't beste wat er is
 Oawertuugt ow van dizze waarheid

Doe het zelf

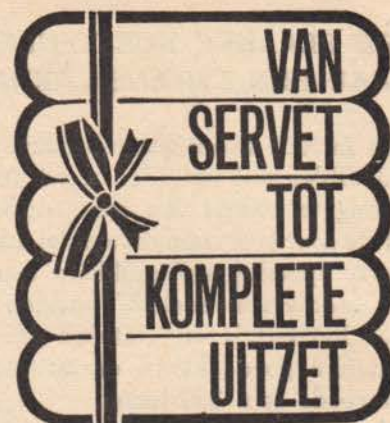
Wij leveren hiervoor P.V.C. vloer- en
 wandtegels (reeds vanaf fl 5.80 p.m²),
 plakplastics, mozaiek, lijmen, beits etc.
VLOERENBEDRIJF

A.F. Pierik &

F. Boerkamp n.v.

Jos. Haydnlaan 60 - Tel. 14064
 Hengelo (O.)

JORZOLINO

KONINKLIJKE TEXTIELFABRIEKEN

JORDAAN-TER WEEME N.V. HAAKSBERGEN

Timmerfabriek

Hannink

Hengelo (O.) — Tel. 13701

Levering van:

kozijnen, ramen, deuren, trappen
 enz. voor utiliteits- en woningbouw

VéGé

voor ^U/_W levensmiddelen

guller met zegels.. guller met guldens

Op VéGé-artikelen steeds
 10 0/0 kort. in geldzegels

HET SPEELGOEDPALEIS

Teutelink

Enschedesestr. 22, Hengelo

Automobielbedrijf

**Van Laar
 en
 Feijten**

Enschedesestraat 127 - Tel. 3983 - Hengelo

DAF